

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

Грошове забезпечення має залежати не лише від звання та посади, а й від рівня володіння дефіцитними навичками (знання мов, сертифікація за стандартами НАТО, IT-компетенції).

Література

1. Про затвердження Концепції військової кадрової політики в системі Міністерства оборони України на період до 2028 року: наказ Міністерства оборони України від 27.10.2023 р. № 637 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0637322-23#Text>.

УДК 334.722:004:351.863(477)

Скрильник Андрій Сергійович,

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЦИФРОВА ЕКОСИСТЕМА ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Сучасна економічна безпека України дедалі більшою мірою залежить від здатності економічної системи не лише відновлювати виробничий потенціал, а й розширювати реальну участь різних соціальних груп і територій у підприємницькій активності. Воєнні втрати, демографічний дисбаланс, просторові розриви, обмежений доступ до капіталу та прискорена цифровізація актуалізують розгляд підприємництва як інструменту відновлення людського капіталу, соціально-економічної інтеграції, стійкої зайнятості та підвищення спроможності громад. У такій логіці цифрова екосистема інклюзивного підприємництва постає як управлінський контур, що поєднує державний, регіональний, місцевий і підприємницький рівні економічної безпеки. Її результативність визначається не самим фактом наявності цифрових сервісів, а їх інтеграцією з фінансовою доступністю, кіберстійкістю, безбар'єрністю, менторським супроводом, data-driven моніторингом і прозорими критеріями підтримки бізнес-проектів [1]. Авторське узагальнення впливу ключових компонентів цифрової екосистеми на економічну безпеку подано в табл. 1.

Таблиця 1

Аналітична матриця впливу цифрової екосистеми інклюзивного підприємництва на економічну безпеку

Компонент цифрової екосистеми	Інклюзивна функція	Безпековий ефект	Управлінська дія
1. Інтегрована цифрова платформа підтримки інклюзивного підприємництва	Доступ до грантів, навчання, консультацій, закупівель і партнерств	Менша інформаційна асиметрія; швидша інтеграція бізнесу в громади	Прозорий відбір, профілі потреб, персональний супровід
2. Цифровий фінансово-інвестиційний механізм доступу до підприємницького капіталу	Мікрогранти, гарантії, краудфандинг, змішане фінансування	Диверсифікація джерел капіталу; стійкість бізнес-моделей	Оцінка інклюзивної цінності і бізнес-життєздатності

Продовження таблиці 1

3. Система доказового моніторингу, цифрових реєстрів і кібербезпеки підприємницької екосистеми	Облік цільових груп, робочих місць, доходів, цифрової готовності й ризиків	Доказове управління; раннє виявлення територіальних розривів і кіберзагроз	Дашборди, impact-KPI, кібергігієна у підприємстві, аудит доступності
4. Цифрово-інфраструктурна мережа ринкової, освітньої та менторської підтримки бізнесу	Підключення малих громад і релокованого бізнесу до ринків та знань	Локальні ланцюги вартості; просторове вирівнювання можливостей	Гібридна онлайн / офлайн підтримка, наставництво, кооперація

Джерело: розроблено автором.

Подана матриця засвідчує, що цифрова екосистема інклюзивного підприємництва має розглядатися як багаторівнева система безпеки, а не як набір окремих електронних сервісів. На рівні держави вона формує прозорі канали підтримки малого і середнього підприємництва (надалі МСП), посилює фінансову інклюзію та створює дані для оцінювання результативності політики. На регіональному рівні цифрові інструменти допомагають узгоджувати програми відновлення з потребами територій, профілями вразливих груп і можливостями локальних ланцюгів вартості. На рівні підприємства вони знижують транзакційні витрати, відкривають доступ до ринків і підвищують адаптивність бізнес-моделей.

Водночас цифровізація може посилювати нерівність, якщо не враховує цифрову грамотність, доступність інтерфейсів, кібербезпеку, захист персональних даних і якість локальної інфраструктури. Тому управління інклюзивним підприємництвом повинно передбачати не лише запуск платформ, а й постійний супровід користувачів, менторство, гібридні офлайн-онлайн сервіси, відкриті критерії відбору, аудит безбар'єрності та оцінювання інклюзивної цінності проєктів. Такий підхід узгоджується з міжнародною логікою цифрової трансформації МСП, у якій стійкість бізнесу пов'язується з доступом до цифрових технологій, фінансування, навичок і партнерських мереж [2; 3].

Практична реалізація запропонованої логіки потребує запровадження паспорта інклюзивного проєкту. У ньому доцільно фіксувати не лише бюджет і очікувану дохідність, а й профіль цільових груп, кількість створених або збережених робочих місць, рівень цифрової готовності учасників, доступність сервісів, локалізацію доданої вартості, кіберризиків, партнерів і показники післяпроєктного моніторингу. Такий паспорт може використовуватися громадами, банками, донорськими програмами та бізнес-хабами як основа для прозорого відбору проєктів, подальшого супроводу та порівняння інклюзивного ефекту різних інструментів підтримки.

Отже, цифрова екосистема інклюзивного підприємництва є інструментом зміцнення економічної безпеки за умови, що вона одночасно забезпечує доступність можливостей, економічну життєздатність бізнес-моделей, соціальну результативність, кіберстійкість і підзвітність управлінських рішень. Для України це означає перехід від фрагментарної підтримки окремих підприємців до формування керованої системи можливостей, у якій цифрові сервіси, фінансові механізми, місцеві бізнес-хаби та соціальне інвестування працюють як взаємопов'язані елементи післявоєнного відновлення й довгострокової конкурентоспроможності.

Література

1. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2027 роках :

розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.08.2024 № 821-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/821-2024-%D1%80>.

2. OECD, European Commission, EBRD, ETF. SME Policy Index: Eastern Partner Countries 2024: Building Resilience in Challenging Times. Paris : OECD Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/3197420e-en>.

3. OECD. Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine. Paris : OECD Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/4b13b0bb-en>.

УДК 364.4-057.36:316.4:331.5(477)

Ченакал Світлана Леонідівна,

студентка

Науковий керівник: Глушко Аліна Дмитрівна,

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Повномасштабна російсько-українська війна зумовила появу в Україні масштабних соціальних викликів, одним із яких є забезпечення ефективної реінтеграції ветеранів війни у цивільне життя [1]. Після повернення до цивільного життя військовослужбовці стикаються не лише з економічними труднощами [2], а й із психологічними викликами, які впливають на їхню адаптацію в суспільстві. Саме тому психологічна безпека є важливою складовою процесу реінтеграції ветеранів.

Психологічну безпеку доцільно розглядати як стан внутрішньої стійкості особистості, що передбачає емоційну рівновагу, відчуття захищеності, здатність до конструктивної соціальної взаємодії та повноцінного функціонування в умовах змін без надмірного психологічного тиску чи постійного відчуття загрози [3]. У контексті реінтеграції ветеранів війни ця категорія набуває особливого значення, оскільки досвід участі у бойових діях часто супроводжується високим рівнем стресу, тривожністю, емоційним виснаженням, порушенням адаптаційних механізмів та ризиком розвитку посттравматичних стресових проявів [4].

Повернення ветеранів до цивільного життя є складним процесом, що пов'язаний не лише з відновленням повсякденного ритму, а й із переосмисленням соціальної ролі, професійної ідентичності та характеру взаємодії з родиною, громадою і ринком праці. Після завершення служби ветерани можуть стикатися з труднощами працевлаштування [4], зміною соціального статусу, нерозумінням з боку цивільного середовища та потребою у відновленні довіри до соціальних інституцій. За даними звіту «Портрет ветерана 2025», психоемоційну нестабільність як імовірне негативне явище після повернення з війни визначили 85 % опитаних ветеранів і ветеранок; 79 % вважають імовірним ризик зловживання алкоголем чи наркотиками, 75 % – нерозуміння суспільства, 73 % – відсутність роботи, 71 % – конфлікти у сім'ї та родині. Такі показники свідчать, що психологічні ризики тісно переплетені з економічними й соціальними бар'єрами реінтеграції [6]. За відсутності належного психологічного супроводу ці чинники здатні посилювати соціальну ізоляцію, провокувати конфлікти у сім'ї, знижувати мотивацію до професійної самореалізації та погіршувати якість життя [7].

Важлива роль у забезпеченні психологічної безпеки ветеранів належить державі, оскільки саме вона формує нормативні, інституційні та організаційні засади підтримки